

WERKPLAN 2026

Sterrenwacht
Limburg

DE ENIGE PUBLIEKSSTERRENWACHT IN LIMBURG

GEACHTE LEZER,

Voor u ligt het werkplan 2026 van sterrenwacht Limburg.

In dit werkplan leest u hoe wij de sterrenwacht en haar ambities in het komende jaar gaan vormgeven.

In 2026 verwachten wij onze activiteiten nog meer op te voeren en vooral de expositie van diverse upgrades te gaan voorzien, zodat het publiek meer en langer actief bezig is, in en rondom de sterrenwacht. Daarnaast treffen wij op verschillende vlakken voorbereidingen op een transitie naar een duurzame toekomst.

In dit plan leest u hoe wij deze ambities gaan realiseren. Het plan is opgedeeld in een exploitatie-omschrijving, een begroting en tenslotte een activiteitenoverzicht voor het jaar 2026.

Mochten er naar aanleiding van dit plan vragen of onduidelijkheden zijn dan zijn wij uiteraard bereid deze verder toe te lichten.

Wij wensen u in ieder geval alvast veel leesplezier toe.

Met vriendelijke groet,

Maarten Ritzen
Kai Gerards
Erik Essers
Thomas Sormani

GESCHIEDENIS

In 2012 werd bekend dat het eXplorion Science Center & Sterrenwacht haar deuren op de Brunssummerheide zou sluiten. Al hun educatieve activiteiten zouden verdergaan bij het Continium te Kerkrade.

Omdat het beleid van Continium niet voorzag in de exploitatie van een sterrenwacht in de avonduren, zou de sterrenwacht-functie komen te vervallen. En daarmee zou Heerlen's en Limburg's enige sterrenwacht met haar unieke educatieve aanbod en haar cultureel erfgoed, ophouden te bestaan.

Het gebouw in 2012

Daarop besloten de drie enthousiaste sterrenkunde-hobbyisten Norbert, Kai en Chris te onderzoeken of er draagvlak zou zijn voor het opzetten van een nieuwe publiekssterrenwacht. Na gesprekken en animochecks onder mede-hobbyisten, het algemene publiek, mogelijke stakeholders en subsidiënten, bleek er wel degelijk belangstelling en interesse te zijn voor (het behoud van) een sterrenwacht in de regio.

De sluiting van de locatie op de Brunssummerheide zou namelijk ook betekenen dat de enige publiekssterrenwacht die Limburg rijk was, verloren zou gaan. En zo geschiedde het dat op de koude winterochtend van 9 januari 2012 stichting sterrenwacht Limburg te Heerlen werd opgericht. In de maanden erop werd door een enthousiaste groep hobbyisten en vrijwilligers flink gewerkt aan de nieuwe stichting. Het gebouw, inboedel en zeker de antieke "Fauth" lenzentelescoop waren broodnodig toe aan groot onderhoud.

In 2012 werd vooral veel tijd besteed aan reparaties en restauraties. Ook de grote telescoop werd flink onder handen genomen.

Dit resulteerde uiteindelijk dat op 22 februari 2013 sterrenwacht Limburg formeel haar deuren opende. Sindsdien mogen we met trots terugkijken op een succesvol traject met toenemende bezoekers, activiteiten en het blijvend behoud van het sterrenkundige cultureel erfgoed waar onze sterrenwacht - en daarmee Limburg - zo rijk aan is. In de loop van de tijd ging de sterrenwacht ook samenwerken met verschillende partijen uit de regio om het draagvlak voor educatie op het gebied van sterrenkunde en natuurkunde te blijven versterken. Dit alles hadden wij natuurlijk nooit kunnen realiseren zonder de blijvende ondersteuning van onze vrijwilligers, donateurs, stakeholders en subsidiënten. Mede dankzij hen blijft Heerlen en Limburg rijk aan het unieke sterrenwacht concept.

Op 22 februari 2013 vond de formele opening plaats. Wethouder van Zutphen (en zijn zoontje) openden de nieuwe Sterrenwacht Limburg.

GESCHIEDENIS

In de jaren erop kende de sterrenwacht een gestage groei op het gebied van activiteiten, nieuwe initiatieven en bezoekers. Door het opdoen en het aantrekken van nieuwe expertise, werd ons aanbod van educatieve programma's en de publieksvoorlichting steeds volwassener en professioneler. De fundamenteën van ons bestaansrecht als Limburg's enige publiekssterrenwacht werden steeds steviger.

Hierdoor gingen wij op een steeds langer termijn denken. De sterrenwacht en haar inboedel is in een uniek en thematisch gebouw gevestigd dat na ruim dertig jaar onderhevig was aan groot onderhoud. Onder andere het dak en de CV waren defect of sterk verouderd waardoor onze exploitatie op de langere termijn in gevaar zou komen. Er moesten dus enkele werkzaamheden worden verricht om het gebouw ook op lange termijn nog te kunnen gebruiken. Daarom werd het Meerjarenplan in het leven geroepen. Dit

plan omschreef hoe de sterrenwacht door middel van bouwkundige aanpassingen en aanpassingen aan het (educatieve) aanbod, haar bestaansrecht op de lange termijn zou gaan garanderen. In 2016 ontving de sterrenwacht van de gemeente Heerlen en de provincie Limburg de toezegging en de nodige financiële ondersteuning om het Meerjarenplan te realiseren; Hierdoor is de sterrenwacht nu goed op weg om ook op de lange termijn een belangrijk deel van haar fundamenteën, namelijk onderdak, te behouden. Het sterrenwachtgebouw is nu gemoderniseerd waardoor zowel het publiek als ook de inboedel en het gevoelige instrumentarium weer een veilig (en droog) onderdak hebben.

Daarnaast vond ook modernisering plaats van bijvoorbeeld de expositie en de presentatie; Zeker in 2017 en 2018 vonden enkele expositie- en presentatieupgrades plaats die de bezoekersbeleving ten goede kwam. Een van de meest belangrijke upgrades was het presentatiesysteem met een enorm projectiescherm, waarmee de bezoeker op interactieve reis gaat door bijvoorbeeld ons zonnestelsel, andere zonnestelsels of sterrenstelsels. De nieuwe software kan zodanig snel en accuraat worden aangepast, dat snel op veranderingen of hoogtepunten aan de sterrenhemel ingesprongen kan worden. De sterrenwacht kreeg ook een AstroShop waar mensen professioneel advies kunnen inwinnen over de aanschaf van sterrenkijkers en accessoires. Uiteraard kunnen deze dan via ons ook gekocht worden.

Naast interne upgrades, werkte de sterrenwacht ook aan outreach-activiteiten. De doorgaande en nauwer wordende samenwerkingen met gelieerde partijen zoals Natuurmonumenten en een heel scala aan scholen zijn daar goede voorbeelden van. De sterrenwacht krijgt steeds meer scholen en groepen op bezoek die bij ons het dagprogramma volgen. De kinderen gaan daarbij op virtuele reis en onderzoeken de expositie. Met behulp van groepsopdrachten worden zij uitgedaagd om op onderzoek uit te gaan in de prachtige wereld van het universum. Zeker in 2019 en later heeft de sterrenwacht zich ook online door middel van video-content, livestreams en onlineevenementen, verder geprofileerd. Anno 2025 weet de sterrenwacht zowel offline als ook online een breed publiek te bereiken. Vooral ons doelpubliek, de jongere bezoeker, weet ons nu beter te vinden.

STERRENWACHT LIMBURG ANNO NU

De missie van Sterrenwacht Limburg blijft onveranderd:

“Het verbreiden en populariseren van de sterrenkunde in de breedste zin van het woord”

Om onze missie uit te voeren, hanteren wij drie kerndoelen:

- 🌌 **Educatie en publieksvoorlichting, gericht op jongeren**
- 🌌 **Behoud van cultureel erfgoed**
- 🌌 **Amateursterrenkunde en aanverwante onderwerpen**

EDUCATIE & PUBLIEKS- EN JONGERENVOORLICHTING

De belangrijkste taak van de sterrenwacht is educatie, waarbij wij de nadruk leggen op jongeren en kinderen. Wij spelen een belangrijke rol in educatie en publieksvoorlichting op het gebied van sterrenkunde en aanverwante onderwerpen. Om de soms pittige (sterren)stof interessant te houden voor deze doelgroep, is het belangrijk om de voorlichting effectief, praktisch en laagdrempelig te houden; Zonder dat hierbij veel belangrijke details verloren gaan. De sterrenwacht realiseert dit op de volgende manieren:

Sterrenkijkavonden: op ontdekkingstocht langs de sterrenhemel

De sterrenkijkavonden blijven, net zoals voorgaande jaren, één van de belangrijkste pijlers van ons educatief aanbod. Tijdens onze publieksavonden staat het sterrenkijken centraal. De bezoeker ontdekt met behulp van ons instrumentarium de nachtelijke hemel boven Nederland. Hiervoor beschikt de sterrenwacht over een groot arsenaal aan instrumenten, bestaande uit allerlei verschillende sterrenkijkers en camera's. Met behulp van zo'n sterrenkijker en met behulp van onze enthousiaste vrijwilligers gaat de bezoeker op ontdekkingstocht langs het nachtelijke firmament. Voorbeelden hiervan zijn bekijken van de talloze kraters en bergen op de Maan, de wervelstorm op Jupiter of de indrukwekkende ringen rond Saturnus. Maar ook objecten buiten ons zonnestelsel worden bewonderd. Mooie voorbeelden hiervan zijn

sterrenhopen of heldere gasnevels en andere sterrenstelsels. Ons paradepaardje onder de sterrenkijkers is wel de antieke Fauth-refractor. Deze bijna 130 jaar oude lenzentelescoop staat in een typerende koepelconstructie en is mede dankzij haar indrukwekkende verschijning, historie en prestaties een ware publiekstrekker. Uitzonderlijke verschijningen zoals verduisteringen, kometen of speciale standen van planeten, krijgen tijdens de sterrenkijkavonden extra praktische aandacht.

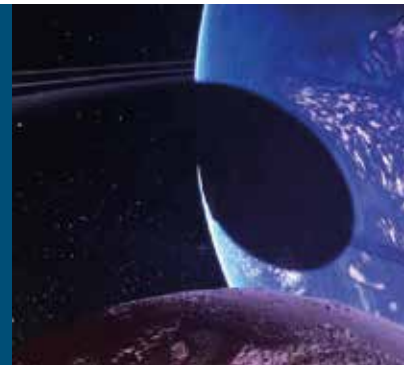
Interactieve presentaties en lezingen

Eén van de meest effectieve manieren van kennisoverdracht is het gebruik van (audio)visuele middelen en doe-dingen. De sterrenwacht beschikt daarom over een grote presentatieruimte waar de bezoeker door middel van een interactieve lezing en planetarium-software kennis maakt met ons zonnestelsel en de highlights van de actuele sterrenhemel. De presentatie wordt geleid door een van onze vrijwilligers die op een leuke en enthousiaste manier het verhaal van de sterrenkunde weet over te brengen op het vaak jonge publiek.

Er vinden diverse soorten presentaties plaats

Op reis langs sterren en planeten

Tijdens deze presentatie gaat de bezoeker op ontdekkingsstocht langs (andere) sterren en planeten. Welke soorten sterren zijn er allemaal en draaien rond die sterren ook andere werelden? Hoe zouden deze werelden er dan uit kunnen zien en zou er leven kunnen zijn? Voor deze presentatie gebruiken wij voornamelijk het realistische en grafische erg mooie Space-Engine en Universe Sandbox.

Ontdek ons zonnestelsel

Deze presentatie richt zich vooral op ons zonnestelsel. Waar is deze uit opgebouwd, hoe zien de planeten eruit en waar bestaan ze uit? Is er leven mogelijk? En wat gebeurt er als de zon er ooit mee zal ophouden? Deze presentatievorm is erg geschikt voor jonge kinderen gezien de laagdrempelige aard van presenteren.

Actuele sterrenhemel

Tijdens deze presentatie gaan we vooral ontdekken wat er zoal aan de huidige sterrenhemel zichtbaar is. Welke sterrenbeelden zijn er nu te zien en wat maakt deze sterrenbeelden zo bijzonder? Wanneer en waar moet ik kijken om de planeet Jupiter te zien en welke verrekijker of telescoop heb ik hiervoor nodig? Deze presentatie is ook uitermate geschikt om het publiek voor te bereiden op het praktische sterrenkijksdeel van de avond.

Maatwerk en lezingen

Een aanzienlijke toename van bezoekers door scholen en instituten zorgt ervoor dat er steeds meer maatwerk nodig is. Scholen verzorgen vaak zelf op hun locatie een voorbereidende les waarin zij steeds vaker ingaan op een specifiek onderwerp van de sterrenkunde zoals bijvoorbeeld exoplaneten of kometen. De dynamische soft- en hardware die de sterrenwacht ter beschikking heeft, zorgt ervoor dat we snel kunnen inhaken op specifieke onderwerpen die bezoekende scholen op dit moment behandelen. De sterrenwacht verzorgt ook korte workshops over een specifiek onderwerp. Deze workshops worden geheel aangepast op de wensen van de school of groep.

Een aantal keren per jaar worden er ook lezingen gehouden. De lezingen worden verzorgd door KNVWS Galileo, afdeling Zuid-Limburg en worden gehouden in onze grote presentatiezaal. De thema's zijn uiteenlopend. Van een lezing over de James Webb telescoop, tot een lezing over achtergrondstraling. Deze lezingen zijn toegankelijk voor leden van Galileo, donateurs van Sterrenwacht Limburg, maar ook voor publiek.

Expositie

Onze expositie is een belangrijk onderdeel van de publieksvoorlichting en kan, naargelang de ontwikkelingen in sterrenkunde-land, snel worden bijgewerkt en aangepast. In 2024 volgen wij onze trend van voorgaande jaren. Ook dit jaar blijven wij de expositie bijwerken met de laatste sterrenkundewetjes.

Daarbij blijven we gebruik maken van zoveel mogelijk interactiviteit en praktische doe-dingen.

In 2023 is geïnvesteerd in nieuwe stoelen voor de presentatiezaal. De oude stoelen dateerden uit de vorige eeuw en waren nodig aan vervanging toe.

Ook is er een (kleine) 2e presentatieruimte met beamer en scherm gerealiseerd en zijn er diverse informatieve borden gemaakt.

Net zoals bij de presentaties blijft de manier van uitleg ook in de expositie belangrijk; De stof moet te begrijpen zijn voor onze belangrijkste doelgroep: jongeren. Om dat te realiseren, tracht de sterrenwacht zoveel mogelijke praktische en doe-dingen in de expositie te integreren. Voorbeelden daarvan zijn touchscreens, het doen van kleine experimenten en een uitdaging of probleem die zij met het gebruik van de expositie moeten oplossen. De aanschaf van professionele en op maat gemaakte exposities blijft in de toekomst voor de sterrenwacht een grote uitdaging. Dit omdat, zeker op maat gemaakte expositiestukken, erg kostbaar zijn in de aanschaf. De sterrenwacht zal daarom in 2024 en de jaren erop blijven acquireren naar mogelijke project sponsors die op financieel gebied kunnen bijdragen aan verdere professionalisering en onderhoud van de expositie. Daarnaast heeft de sterrenwacht een groep enthousiaste vrijwilligers die de huidige expositie bijhouden en ook meewerken aan de ontwikkeling van nieuwe expo-onderdelen.

Astronomische verschijnselen

Door het jaar heen vinden er enkele sterrenkundige (astronomische) verschijnselen plaats.

Hieronder vallen bijvoorbeeld maans- en zonsverduisteringen, een heldere komeet of een sterrenregen. Tijdens zo'n verschijnsel zetten de vrijwilligers van de sterrenwacht verschillende telescopen klaar om het publiek de mogelijkheid te geven het verschijnsel optimaal te kunnen waarnemen. Ook in 2026 vinden er enkele hemelsverschijnselen plaats en rond deze verschijnselen zullen wij door middel van themadagen en eventuele kijkavonden er extra aandacht aan schenken. Bij grotere verschijnselen zoals verduisteringen geniet de sterrenwacht doorgaans ook van een extra aandachtspiek omdat mensen dan actief op zoek gaan naar uitleg en verklaringen van het betreffende verschijnsel. In 2025 werd de "Perseïden avond" bijzonder goed bezocht. Een aangepaste presentatie, maar vooral de goede weersomstandigheden, zorgden ervoor dat er zo'n 400 mensen zich rondom de sterrenwacht verzameld hadden.

EDUCATIEVE PROGRAMMA'S

Sterrenwacht Limburg gaat met haar partners bestaande educatieve programma's verzorgen voor verschillende doelgroepen van jongeren. Zij doet dit (deels) in samenwerking met relevante partners. Voorbeelden hiervan zijn lesprogramma's die specifiek zijn gericht op het basis- en middelbaar onderwijs. Deze lesprogramma's hebben voornamelijk een sterrenkundig karakter maar ook andere aanleunende onderwerpen zoals ruimtevaart, natuurkunde of engineering-onderwerpen komen aan bod.

Door het universum

De sterrenwacht verzorgde al verschillende malen workshops voor bezoekende scholen en andere (educatieve) instellingen. Tijdens deze workshops ontdekken de leerlingen verschillende facetten van het universum. Zo gaan zij op een virtuele reis door de ruimte; Zij beginnen bij de Aarde en gaan op ontdekkingsstocht langs andere planeten, sterren en sterrenstelsels. Door middel van interactieve middelen zoals het gebruik van audio-visuele prikkels en de inzet van tablets, gaan de leerlingen zelf op onderzoek uit naar verschillende onderwerpen.

Sterrenkunde voor beginners

In 2024 zijn we gestart met een jeugdgroep sterrenkunde. Een tiental jongeren komen maandelijks bij elkaar en volgen dan gedurende maximaal anderhalf uur een cursus of workshop, waarbij een stuk theorie gecombineerd wordt met praktijk.

Dit blijkt een zeer succesvol concept, waar met veel enthousiasme aan wordt deelgenomen.

Thema's als de Maan, planeten, astrofotografie, de sterrenhemel leren kennen, meteoren zijn enkele voorbeelden van de thema's welke voorbij komen.

In 2026 zullen we dit verder professionaliseren en uitbreiden.

Hobbyisten en gevorderde activiteiten

Ook voor de hobbyist en de beginnende enthousiastelingen zal de sterrenwacht nog meer gaan betekenen. Een doorzettende samenwerking met de KNVWS zorgt ervoor dat sterrenwacht Limburg een permanente huisvesting wordt van sterrenkunde-hobbyisten die deze hobby op verschillende niveau's beoefenen. Een mooi voorbeeld hiervan is vereniging Galileo die, zeker voor de gevorderde amateur-sterrenkundige, op regelmatige basis interessante lezingen bij én met sterrenwacht Limburg faciliteert.

Daarnaast heeft sterrenwacht Limburg ook eigen "sterrenwachters" en hobbyisten die bijdragen aan de workshops voor hunzelf en voor het algemene publiek. Enkele van onze vrijwilligers zijn gespecialiseerd op het gebied van de benodigde kennis en didactische vaardigheden om onze educatieve programma's geschikt te maken voor de verschillende doelpublieken die wij ontvangen.

BEHOUD VAN CULTUREEL ERFGOED

Een onderdeel van de publieksvoorlichting is het onderhoud en tentoonstellen van enkele antieke instrumenten die de sterrenwacht in haar bezit heeft. Zo stellen wij enkele instrumenten tentoon die in het verleden een belangrijke rol hebben gespeeld bij (Nederlands) wetenschappelijk onderzoek aan de sterrenhemel.

“Fauth” lenzenkijker (1896)

Ons paradepaardje is wel de bijna 130 jaar oude “Fauth”-refractor.

Deze antieke lenzentelescoop huist in onze grote koepel. Deze sterrenkijker werd tot aan de tweede wereldoorlog nog ingezet voor wetenschappelijk onderzoek aan (variabele) sterren.

Tijdens de tweede wereldoorlog dook de telescoop onder en in de 70’er jaren werd de kijker overhandigd aan volkssterrenwacht Hercules (een vroege voorganger van sterrenwacht Limburg) waar hij voor publieksdoeleinden werd ingezet.

Tegenwoordig staat de kijker in onze grote koepel en wordt hij niet langer ingezet voor wetenschappelijk onderzoek. Bij heldere avonden gaan de bezoekers met behulp van de sterrenkijker op ontdekkingstocht de Maan en planeten onderzoeken. De combinatie van de grote sterrenkijker met haar verleden in de unieke koepel, biedt de bezoeker een aparte kijkervaring.

13 cm Fraunhofer (1843)

De Fraunhofer-kijker werd in 1843 vervaardigd en is daarmee ons oudste instrument. Dit instrument werd door de Redemptoristen Nederland in 2012 aan sterrenwacht Limburg geschonken en wordt sindsdien in onze expositie tentoongesteld. Deze Fraunhofer is van Duitse makelaardij. Extra uniek maakt het dat een Fraunhoferkijker van dit formaat niet veel voorkomt. Deze sterrenkijker werd vroeger door de Redemptoristen gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek aan de sterrenhemel.

Polarex

De Polarex lenzenkijker was erg populair in de jaren ‘50 tot jaren ‘70 en staat bekend om haar uitstekende optische kwaliteit.

Het lenzensysteem garandeert een hoog contrast en een hoge scherpte dat vooral voor waarnemingen van punt- objecten zoals sterren, planeten of kleine details op de Maan geschikt is. Onze Polarex-telescoop maakt deel uit van de expositie en wordt bij goed weer regelmatig buitengezet voor astronomische waarnemingen van de Maan en planeten.

STERRENKUNDE ALS HOBBY

De sterrenwacht wordt gerund dóór, en dus ook vóór amateur-sterrenkundigen. De sterrenwacht is voor de hobbyisten een plek voor beoefening van de hobby; Zowel in theoretische als ook in praktische zin. Ze komen iedere vrijdagavond bij elkaar om de laatste weetjes op het gebied van sterrenkunde en kennis te vergaren. Met zowel hun eigen apparatuur als ook sterrenwacht-apparatuur gaan ze bij helder weer naar buiten en onderzoeken ze de sterrenhemel.

De hobbyisten dragen ook aanzienlijk bij aan de publieksvoorlichting. Zo laten ze regelmatig bezoekers door hun telescoop kijken en geven ze uitleg over de sterrenkunde als hobby. Onze hobbyisten helpen ook mee tijdens speciale dagen en evenementen.

Sterrenkijkavonden

Bij helder weer gaan onze hobbyisten regelmatig naar de sterren kijken. Dit doen zij vaak rondom het gebouw van de sterrenwacht. Bij deze activiteiten betrekken zij uiteraard ook regelmatig het nieuwsgierige publiek. Op deze manier komt het publiek op een praktische manier in aanraking met sterrenkunde als hobby.

Soms trekken de hobbyisten er ook op uit om de sterrenhemel te ontdekken vanaf een echt donkere plek zoals vanuit de Ardennen of de Eifel.

Andere Sterrenkunde verenigingen

Naast haar eigen exploitatie, faciliteert de sterrenwacht ook in de exploitatie van andere verenigingen en activiteiten. Daarbij leggen we de nadruk op verenigingen van sterrenkundige en aanverwante onderwerpen.

Een voorbeeld hiervan is de Astro Leesgroep die iedere donderdagmiddag bijeenkomen om de laatste sterrenkundige ontwikkelingen door te lezen en dan te bespreken.

Daarnaast komt de waarneemgroep van vereniging Galileo geregeld op bezoek.

Astroshop en telescoop advies

Steeds meer mensen raken geïnteresseerd in sterrenkunde als hobby. De sterrenwacht haakt hier op in door verdere uitbreiding van haar al bestaande adviesfunctie. De potentiële hobbyist kan bij de sterrenwacht terecht voor onafhankelijke en uitgebreid advies over sterrenkunde als hobby en welk instrumentarium men het beste kan aanschaffen.

De sterrenwacht biedt ook een scala aan sterrenkijkers en accessoires aan waarmee een potentiële hobbyist effectief uit te voeten kan. Door "partnerschap" bij diverse leveranciers kunnen we een mooi assortiment aanbieden.

Excursies

Er vinden in de Benelux verschillende evenementen plaats die voor sterrenkundigen interessant zijn. Daarom zullen er ook komend jaar excursies naar enkele van die evenementen gepland worden. Denk daarbij aan beurzen, symposia of bezoeken aan andere sterrenwachten of instellingen.

MEDIA EN PR

Wij blijven veel waarde hechten aan onze presentie. De sterrenwacht is actief lid en supporter van enkele netwerkorganisaties die het kennisaanbod op het gebied van de sterrenkunde stimuleren. Daarnaast blijft de sterrenwacht ook bewust bezig met haar presentie via de verschillende (online) media. Zeker de verschillende social media kanalen blijven belangrijk; Uit navraag onder de bezoekers blijkt dat het overgrote deel van de bezoekers informatie over de sterrenwacht en sterrenkundige onderwerpen via (onze) social media platforms en onze website vergaart. We zien dit ook terug in de bezoekersaantallen aldaar.

De komende jaren blijft de sterrenwacht haar persvertegenwoordiging onderhouden en uitbreiden, daar het een effectieve manier van kennis- en nieuwsoverdracht blijft.

Internet

Het internet blijft ook in 2026 voor de sterrenwacht onverminderd de belangrijkste PR spreekbuis naar haar bezoekers toe. We maken actief gebruik van social media zoals Facebook, Instagram en uiteraard ook onze website om geïnteresseerden regelmatig op de hoogte te houden over sterrenwacht-nieuws en de laatste sterren-weetjes. Wij doen dit door:

- Aankondigen en "onderhouden" van evenementen
- Het regelmatig publiceren van interessante sterrenkunde artikelen
- Online PR - advertorials

Lokale nieuws-media

Sterrenwacht Limburg is regelmatig te vinden in de lokale media. Ook in 2026 houden wij de kranten en de radio en TV-omroepen regelmatig op de hoogte van het laatste nieuws op het gebied van sterrenkundige verschijnselen en sterrenwacht activiteiten.

STERRENSTOF
Uitgave 231 | februari 2022

STERRENWACHT BESPREKT DE TOEKOMST
Facebook bericht geplaatst op 3 februari 2022.

VOORWOORD

De eerste sterrenstof van 2022, de eerste sterrenstof door een nieuwe "auteur", de eerste sterrenstof met een nieuw bestuur. Nieuw bestuur? Jawel.

Op 4 december is Chris Mass afgetreden als voorzitter en Kay van Rooijen als penningmeester. Maarten Ritzzen is de nieuwe voorzitter, ondergevoerdende (Kai Gerards) is benoemd tot penningmeester en Thomas Soeman is als algemeen bestuurslid toegetreden. In de Colofon staat het volledige bestuur benoemd.

Allereerst wil ik Chris en Kay heel hartelijk bedanken voor hun inzet en inzet.

Chris heeft na bijna 10 "dienstjaren" als bestuurder nu het stokje overgedragen. Mede oprichter van Sterrenwacht Limburg, van penningmeester via secretaris naar voorzitter, schrijver van Sterrenstof, presentator van de live streams... enkele voorbeelden van de publieke taken welke Chris op zich had genomen.

Kay is in 2015 toegetreden tot het bestuur en heeft sindsdien gezorgd voor alle financiën. Met zijn groot bedrijf van het formaat DSM of SpaceX was jaloers op de administratie welke Kay telkens bij hield. Chris, Kai, namens alle donateurs, vrijwilligers en andere betrokkenen bij de sterrenwacht: Dank, dank, dank!

Een "nieuwe" bestuurder betekent ook nieuwe, frisse inzichten. Zo is er samen met enkele vrijwilligers weer eens flink opgeruimd, waardoor diverse ruimtes beter ingezet kunnen worden, voor puzzles, vrijwilligers, maar ook voor derden partijen, waarover later meer.

Maarten heeft tijdens zijn periode Jody Clemens in de sterrenwacht ontvangen om de toekomst te bespreken.

Kortom: "Clear skies" voor de sterrenwacht in 2022!

Kai Gerards

KNVWS

De Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde (KNVWS) behartigt en ondersteunt de belangen van de amateursterrenkunde en weerkunde in Nederland. Stichting Sterrenwacht Limburg ondersteunt met haar lidmaatschap de activiteiten van de KNVWS en doet mee aan de door de federatie georganiseerde landelijke dagen.

Partijen met raakvlakken

De sterrenwacht onderhoudt samenwerkingen met organisaties die andere doelstellingen dan de sterrenwacht hebben maar op enkele gebieden wel raakvlakken hebben. Denk daarbij aan bijvoorbeeld Milieudefensie; Hun initiatieven op het gebied van lichtvervuiling hebben enkele draagvlakken met de sterrenwacht. Ook wij werken namelijk aan de bewustwording van de negatieve effecten van lichtvervuiling. In ons geval is dat het ontnemen van het zicht op de sterrenhemel.

TOEKOMSTVISIE

In 2021 publiceerde sterrenwacht Limburg haar Toekomstvisie. In deze visie stelt dat sterrenwacht Limburg haar verblijf op de Brunssummerheide op een duurzame, verantwoordelijke en nuttige wijze wil voortzetten. Het jaar 2026 is onzeker, daar niet duidelijk is wat er gebeurt met het pand en dus onze toekomst. Wat hierna met het pand gebeurt is aan de eigenaar van het pand (Parkstad Limburg).

Een mooie toekomst op de heide - maar wel duurzaam

De sterrenwacht heeft zich in meer dan tien jaar bewezen als een stabiele, volwassen en verantwoorde organisatie die met haar programma's een uniek stukje educatie en cultureel erfgoed exploiteert. Het sterrenwacht-gebouw met haar typerende koepels en ligging, is optimaal voor de exploitatie van een publiekssterrenwacht. De sterrenwacht is verheugd en dankbaar dat zij van de huidige pachthouder en overheden op verschillende vlakken steun kregen waardoor zij haar activiteiten kon ontplooiën. Nu dat 2026 in aantocht is, wordt het belangrijk om stappen te zetten en uit te voeren die een duurzaam verblijf op de heide mogelijk maakt en daarmee de traditie van ruim 35 jaar aan sterrenkunde-educatie op de Brunssummerheide zal voortzetten.

De enige publiekssterrenwacht van Limburg

Ambitieuus maar haalbaar

De toekomstvisie van sterrenwacht Limburg is ambitieus maar haalbaar. Onze toekomstvisie omschrijft vanuit verschillende perspectieven hoe een duurzaam verblijf gerealiseerd kan worden. Zo zal de sterrenwacht op het gebied van de exploitatie ook haar doordeweekse activiteiten moeten intensiveren. Dit kan het beste met (relevante) derde partijen en door uitbreiding van haar eigen activiteiten. Daarnaast zal het gebouw zelf de komende tijd onderhevig zijn aan groot onderhoud. Verschillende delen zoals de vloer en de grote koepel zullen vervangen moeten worden daar zij verregaand zijn versleten.

Vanzelfsprekend gaan deze activiteiten gemoeid met aanzienlijke onkosten die op een verantwoorde manier uitgegeven en gegenereerd zullen moeten worden. Als laatste zal de huidige constructie van een SLA moeten eindigen. De sterrenwacht kan enkel een duurzame toekomst op de Brunssummerheide handhaven door middel van een nieuwe erfpachtconstructie of duurzame samenwerking in het gebouw met zeggenschap.

De huidige SLA of een toekomstige vergelijkbare situatie is om verschillende redenen ongezond en niet duurzaam.

Sterrenwacht Limburg heeft in 2021 belangrijke stakeholders zoals de huidige pachthouder en verschillende overheden en instanties formeel op de hoogte gesteld van haar intenties door middel van een publicatie van deze toekomstvisie en een zienswijze waarin verschillende toekomstige scenario's beschreven worden. In 2022, 2023, 2024 en 2025 hebben diverse gesprekken met alle betrokken partijen plaatsgevonden (waar op moment van schrijven nog steeds geen uitkomst uit is voortgevloeid).

BESTUUR EN ZEGGENSCHAP

Maarten Ritzen (1992)

Voorzitter

Beroep: Vakbondsbestuurder

Sinds jongs af aan geïnteresseerd in sterrenkunde en vanaf 2014 actief bij de sterrenwacht als gids en publieksvoorlichter. Sinds maart 2017 bestuurslid en per december 2021 als voorzitter.

Erik Essers (1966)

Secretaris

Beroep: Systeembeheerder

Bijna 40 jaar vrijwilliger bij de voorlopers van Sterrenwacht Limburg en als "allround" vrijwilliger actief bij de sterrenwacht. Sinds december 2012 bestuurslid en per maart 2017 secretaris.

Kai Gerards (1980)

Penningmeester

Beroep: Eigenaar on- en offline media bedrijf

Sinds 1990 "besmet" met de sterrenkunde hobby. Initiatiefnemer en (een van de) oprichters van Sterrenwacht Limburg. Vanaf dag van oprichting bestuurslid (secretaris), via algemeen bestuurslid per maart 2017, naar penningmeester sinds december 2021.

Thomas Sormani (1958)

Algemeen bestuurslid

Beroep: Tandprotheticus

Vanaf 1995 lid bij de sterrenwacht en heeft een grote passie voor astrofotografie.

In december 2021 trad Thomas toe tot het bestuur in een algemene rol.

Het bestuur van de stichting heeft als taak de beleidskaders op te stellen waarin de stichting opereert.

Het bestuur is verder verantwoordelijk voor de financiële gang van zaken en de terugkoppeling van doelstellingen v.s. resultaat naar donateurs, stakeholders en subsidiënten. Het bestuur stuurt de vrijwilligers aan en zorgt ervoor dat gestelde doelen realistischere wijze behaald worden en voert daarbij

eventuele corrigerende acties uit om dat te waarborgen. Het bestuur overlegt en communiceert heel regelmatig met de vrijwilligers en betrekken ze daarmee nauw bij de besluitvorming. Zij realiseert dit door het houden van regelmatige bijeenkomsten en door het uitgeven van de nieuwsbrief ("Sterrenstof") aan haar vrijwilligers en donateurs. Daarnaast is het bestuur een actief aanspreekorgaan voor haar donateurs en vrijwilligers en ondersteunt een ieder die suggesties hebben, initiatieven willen ontplooien of problemen ondervinden.

Cultural governance & WTBR

De statuten van sterrenwacht Limburg zijn opgezet in overeenkomst met de gedragscode van de Cultural Governance. Deze gedragscode garandeert een helder en integer bestuursorgaan zodat de verschillende belangstellenden zoals het algemene publiek, stakeholders, sponsors en donateurs transparantie hebben op het bestuur van de organisatie. Om aan deze gedragscode te voldoen, houdt het bestuur haar stakeholders regelmatig op de hoogte van de stand van zaken middels een regelmatig verschijnende nieuwsbrief, internetpublicaties of samenkomsten. Ook publiceert het bestuur ieder jaar een werkplan en jaarverslag waarin het haar beleid en resultaat presenteert en toelicht. Daarnaast voldoet sterrenwacht Limburg aan de huidige eisen van de recent ingevoerde WTBR wetgeving of zal daaraan voldoen bij een volgende statutenwijziging.

FINANCIËN EN BEGROTING

KOSTEN			
Huisvestingskosten			
Huur/SLA		3600	
Energiekosten		5000	
Verzekeringen		500	
Belastingen		1600	
Schoonmaak		1500	
Algemeen onderhoud		2000	
Uitgaven activiteiten en expositie		3000	
Inkoop horeca		1500	
Inkoop winkel		3000	
Organisatiekosten			
Kantoorkosten		600	
Marketing		500	
Vrijwilligerskosten		600	
Bankkosten		600	
Overige kosten			
Algemene reserve		4250	
BATEN			
Subsidie Gemeente Heerlen		7500	
Overige sponsors		500	
Gebruik door derden		1250	
Donateurs		3000	
Verkoop winkel		4000	
Verkoop consumpties		3500	
Entreegelden		8500	
Totaal		28250	28250

Toelichting kosten

De kosten komen ongeveer overeen met voorgaande jaren.

De huisvestingskosten stijgen zoals verwacht.

De kosten voor schoonmaak stijgen, daar meer ruimtes in de sterrenwacht worden ingezet voor publieke evenementen.

Verder wordt de algemene reserve iets opgeschroefd, zodat ook extra onverwachte kosten zonder problemen betaald kunnen (blijven) worden.

Toelichting baten

Het blijvend stijgend aantal donateurs / vrijwilligers zien we als een zeer positieve ontwikkeling. Dit is ook terug te zien in de inkomsten van donateurs.

In 2025 zien we een duidelijke stijging in bezoekersaantallen, deze lijn zal in 2026 worden doorgezet.

Colofon

Postadres: Nieuwenhagerstraat 16, 6374 XR Landgraaf
 Bezoekadres: Schaapskooiweg 95, 6414 EL Heerlen
 RSIN: 851294066
 KVK: 54409861
 Bank: NL50 RABO 0180 5528 21
 t.n.v. Stichting Sterrenwacht Limburg
 Tekst en opmaak: Kai Gerards
 Foto's: K. Gerards, C. Mass, Space-engine, P. Berger,
 B. Jansen, G. Oogle, M. Ritzen, NASA/JPL

Dit werkplan 2026 werd door het bestuur op 26 november 2025 vastgesteld en goedgekeurd.

Namens het bestuur,

Maarten Ritzen
Voorzitter

Erik Essers
Secretaris

Kai Gerards
Penningmeester

ACTIVITEITEN OVERZICHT

Maand	Reguliere kijkavonden	Speciale evenementen
Januari	Vrijdag 2, 9, 16, 23 en 30 januari	Zaterdag 24 januari - Themalezing
Februari	Vrijdag 6, 13, 20 en 27 februari	Zaterdag 21 februari - Themalezing Datum onbekend - Astronomiebeurs Hückelhoven Vrijdag 27 februari - Landelijke sterrenkijkdagen Zaterdag 28 februari - Landelijke sterrenkijkdagen
Maart	Vrijdag 6, 13, 20 en 27	Zondag 1 maart - Landelijke sterrenkijkdagen
April	Vrijdag 3, 10, 17 en 24 april	Zaterdag 11 april - Themalezing
Mei	Vrijdag 1, 8, 15, 22 en 29 mei	Zaterdag 9 mei - Astronomiebeurs ATT Essen Zaterdag 23 mei - Themalezing
Juni	Vrijdag 5, 12, 19 en 26 juni	
Juli	Vrijdag 3, 10, 17, 24 en 31 juli	Zondag 5 juli - Landelijke zonnekijkdag
Augustus	Vrijdag 7, 14, 21 en 28 augustus	Woensdag 12 augustus - Gedeeltelijke zonsverduistering Vrijdag 14 augustus - Perseïden avond Zaterdag 22 augustus - vrijwilligers StarBQ Vrijdag 28 augustus - Gedeeltelijke Maansverduistering
September	Vrijdag 4, 11, 18 en 25 september	Zaterdag 5 september - Themalezing Vrijdag 11 september - Observe The Moon Night
Oktober	Vrijdag 2, 9, 16, 23 en 30 oktober	Zaterdag 10 oktober - Themalezing Zaterdag 24 oktober - Nacht van de nacht
November	Vrijdag 6, 13, 20 en 27 november	Zaterdag 15 november - Themalezing
December	Vrijdag 4 en 11 december	Vrijdag 11 december - Geminiden avond Vrijdag 18 december - Vrijwilligers kerstborrel Vrijdag 25 december - Gesloten

Sterrenwacht
Limburg